

Mag. Bernarda Roudi

Osnovna šola Kapela in Osnovna šola Tišina

KAKO SMO V PREKMURJU OBELEŽILI PREKMURSKO LETO 2019

Leto 2019 je prekmursko leto, saj se spominjamo 100. obletnice združitve pokrajine z matičnim narodom. V Prekmurju, pa tudi v širšem slovenskem prostoru so potekale in še potekajo številne aktivnosti, posvečene tako zgodovinskim dogodkom kot tudi posebnostim bogate kulturne in etnološke dediščine te slovenske pokrajine.

V Murski Soboti smo januarja slovesno obeležili 100. obletnico začetka pariške mirovne konference s predstavitvijo knjige dr. Uroša Lipuščka *Prekmurje v vrtincu pariške mirovne konference 1919*. V njej je avtor izpostavil vlogo ZDA in Douglasa W. Johnsona (op. p.

Udeleženci mednarodne
ekskurzije *Prekmurski jezik
in kultura* pred gradom Grad,
oktober 2019.

(Foto: mag. Bernarda Roudi.)



kartografa) pri določanju slovenskih oz. prekmurskih mej. Marca je Zavod RS za šolstvo razpisal natečaj *Podobe Prekmurja* in z njim k sodelovanju povabil tako osnovne kot tudi srednje šole, da z različnimi metodami opišejo Prekmurje ali Prekmurce. Na OŠ Kapela smo na natečaju sodelovali s potopisom od meje do meje, kjer smo se odpravili na raziskovanje pokrajine od Potrne/Lafeld v radgonskem kotu v Republiki Avstriji do lendavskega kota na stiku meje z Madžarsko in Hrvaško. Raziskali smo način življenja slovenske manjšine na avstrijskem Štajerskem, nemške manjšine na zahodu Goričkega, se povzpeli do tromeje na območju k. o. Trdkova, obiskali Porabje in porabske Slovence, raziskali življenje primorskih naseljencev na območju nekdanje lendavske občine ter se seznanili z načinom življenja madžarske manjšine in judovske skupnosti v Prekmurju. Natečaj se je sklenil junija s predstavitev sodelujočih šol, v kulturnem programu pa so se predstavili učenci OŠ Kapela, ki se nahaja na desnem bregu Mure, in tako simbolično nakazali sodelovanje Slovencev ob Muri danes tako kot pred 100 leti. Marca je Zveza za tehnično kulturo v Murski Soboti predstavila tudi številne raziskovalne naloge, ki so predstavljale etnološko, jezikovno, geografsko in zgodovinsko posebnost pokrajine.

Izjemno zanimivo je bilo na domoznanskem večeru z naslovom *Prekmurci in prekmurščina* v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti 17. maja 2019. Dogodek so pripravili člani Prekmurskega društva Rudolf Maister Murska Sobota, Fundacije Šiftar s Petanjcev ter Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota. V kulturnem programu so sodelujoči izvajali glasbena dela domačih avtorjev, prebirali dela prekmurskih avtorjev, predstavili jezikovno in zgodovinsko posebnost Prekmurja ter prireditve sklenili s prebiranjem receptov v prekmurščini, kar so pripravile učenke iz OŠ Tišina v okviru interesne dejavnosti *Prekmurski jezik in kultura*. Omenjena interesna dejavnost se je v šolskem letu 2018/2019 prvič izvajala na šestih pomurskih osnovnih šolah z namenom, da spoznati in ohranjati prekmurski jezik – ta je kot knjižni jezik med Prekmurci prisoten že od leta 1715 – ter kulturo.

V Murski Soboti je bilo slovesno tudi 6. junija, ko so se v okviru festivala *Inovativnost in ustvarjalnost mladih* na stojnicah v grajskem parku predstavili mladi s pomurskih vrtcev, osnovnih in srednjih šol. V ospredje je bila postavljena bogata etnološka, zgodovinska, glasbena in kulinarčna dediščina. Številni obiskovalci so si lahko ogledali tudi bogat kulturni program, v katerem so mladi nastopali v prekmurščini.

Osrednja slovesnost je bila na praznik združitve Prekmurcev z matičnim narodom 17. avgusta 2019 v Beltincih. Tudi ta večer so bili v ospredje postavljeni mladi, na prireditvi pa so bila predstavljena dela v prekmurskem, romskem in madžarskem jeziku. Beltinci, ki so bili osrednji kraj dogajanja 17. avgusta 1919, ko je bila oblast v pokrajini predana civilnemu komisarju, so po 100 letih pred katoliško cerkvijo sv. Ladislava dobili spominsko obeležje, ki ga predstavlja 27 stebrov. Ti simbolično zaznamujejo 27 občin, kolikor jih je danes v Prekmurju. Na stebrih so predstavljeni tudi izjemni Pomurci: dr. Matija Slavič, izvedenec na mirovnih pogajanjih za Prekmurje, Ivan Jerič, Maistrov borec in borec za Prekmurje, ter Jožef Klekl, narodni buditelj in urednik *Novin* (op. p., časopisa za ohranjanje slovenstva, ki je izhajal od leta 1913 naprej).

Oktobra je Prekmursko društvo Rudolf Maister za učence pomurskih šol, ki so v šolskem letu 2018/2019 obiskovali interesno dejavnost *Prekmurski jezik in kultura*, pripravilo ekskurzijo po Prekmurju in Porabju. Začela se je v Murski Soboti z druženjem učencev iz OŠ Kapela, Tišina, Beltinci, Fokovci in Grad. Udeleženci so obiskali Grad na Goričkem, ki je sedež istoimenskega trideželnega parka, tromejo in se podali v Porabje na OŠ Gornji

Senik. Tam so jih pričakali učenci dvojezične osnovne šole, saj se na šoli učijo slovensko in madžarsko. V bogatem kulturnem programu so se predstavili učenci z vseh sodelujočih šol s programom v svojem narečju in tako predstavili izjemno bogato jezikovno posebnost slovenskega jezika oziroma njegovega panonskega dela. Po skupnem druženju je sledil ogled hotela Lipa v Monoštru, kjer je sedež krovnih organizacij slovenske skupnosti na Madžarskem, Malega Triglava v Andovcih ter muzeja železne zavese v Števanovcih. Ekскурzija se je sklenila na slovenski strani v Čepincih, kjer so v letošnjem letu odprli muzej graničarstva, slovensko različico muzeja železne zavese.

V slavnostnem letu Prekmurcev se bo do konca koledarskega leta zvrstilo še veliko dogodkov. Vsi postavljajo v ospredje takšno ali drugačno dediščino Prekmurja. skupni namen vseh pa je prepoznavnost Prekmurja in Prekmurcev, ki šele zadnjih 100 let živijo v skupni državi z večinskim narodom in so bili v preteklih letih po krivem postavljeni na obrobje ali pa bili v širši državi premalo prepoznavni. Zavedati se moramo dejstva, da lahko k večji prepoznavnosti pokrajine največ prispevamo prav njeni prebivalci.

Udeleženci mednarodne ekscurzije *Prekmurski jezik in kultura* na tromeji, oktober 2019.

(Foto: mag. Bernarda Roudi.)

